

دستور العمل ارزیابی دانشجویان دانشکده پزشکی بقیه ا... (عج)

مرکز توسعه آموزش پزشکی (EDO)

از مهم ترین وظایف اصلی دانشگاههای علوم پزشکی تربیت فارغ التحصیلان متخصص و متعهد است، به همین منظور ارزیابی دانشجو در طول تحصیل جهت دست یابی به هدف مذکور حائز اهمیت است. هدف نهایی ارزیابی دانشجو، ترغیب و تشویق فراگیران به مطالعه و یادگیری و اطمینان از یادگیری ایشان است. با توجه به اهمیت و نقش ارزیابی دانشجو در ارتقای یادگیری و بهبود آموزش ضرورت تدوین آیین نامه جامع ارزیابی دانشجو به عنوان مبنایی برای استانداردسازی فرایند ارزیابی دانشجو در دانشگاه ضروری می باشد. در دانشگاه علوم پزشکی بقیه ... (عج) علاوه بر سنجش و ارزیابی علمی دانشجو، در بدو ورود از لحاظ شایستگی و ویژگیهای پاسداری دانشجویان مورد سنجش و قرار می گردند و پس از ثبت نام در جهت تقویت این امر در دوره ای شایستگی پاسداری به مدت ماه شرکت می کنند.

یکی از مسائل مهم در ارزیابی نظام مند دانشجو هم راستایی اهداف برنامه درسی و تجربیات یادگیری با ارزیابی دانشجو است. به این منظور لازم است به عنوان اولین گام در تهیه آزمون، جدول مشخصات یا بلوپرینت آن تهیه شود. بلوپرینت آزمون جدولی دو بعدی مشتمل بر تعدادی ردیف و ستون متناسب با اهداف و محتوای دوره است. روش های مختلفی برای سازماندهی محتوا در بلوپرینت آزمون وجود دارد که از جمله آن موضوعات درس، بخشهای مختلف درس، تظاهرات بالینی و ... می باشد. سپس بر اساس اهمیت نسبی هر موضوع تعداد سؤالات مربوط به آن و در نهایت سؤالات کل آزمون مشخص می شود. تهیه بلوپرینت آزمون موجب می شود پوشش مناسبی از محتوای آموزش داده شده مورد ارزیابی قرار گیرد که به نوبه خود تأمین کننده روایی آزمون است. در صورتی که محتوای آموزش داده شده یا اهداف دوره از حوزه های مختلف شناختی، مهارتی و نگرشی تشکیل شده باشد، ممکن است استفاده از روشهای مختلف ارزیابی علاوه بر آزمون های کتبی ضرورت پیدا کند. علاوه بر پوشش اهداف هر سه حیطه، لازم است سطوح مختلف هر یک از این حیطه ها نیز پوشش داده شود. به عنوان مثال، در طراحی سؤالات حیطه شناختی علاوه بر سؤالاتی که دانش و درک و فهم دانشجو را مورد ارزیابی قرار می دهد ضروری است متناسب با سطح فراگیران مهارت های حل مسأله و تحلیل دانشجویان نیز مورد ارزیابی قرار گیرد.

علاوه بر پوشش مناسب محتوا و اهداف هر درس توسط آزمون یا آزمون های مختلف، اهداف یا پیامدهای کل برنامه درسی نیز باید توسط آزمون ها یا روش های مختلف ارزیابی دانشجو پوشش داده شود تا از دستیابی اهداف توسط فراگیران اطمینان حاصل

شود. به این منظور لازم است برنامه ای نظام مند ارزیابی دانشجو طراحی شود که در آن هر روش ارزیابی به عنوان بخشی از سیستم ارزیابی در ارزیابی بخشی از اهداف یا پیامدهای کل برنامه معنا پیدا می کند. در ارزیابی نظام مند دانشجو با انتخاب دقیق روش های ارزیابی دانشجو، ارزیابی دانشجو در طول زمان و از منابع مختلف، تصویر کاملی از توانمندی های فراگیران ایجاد می شود.

لازم است در ارزیابی دانشجو موارد ذیل مورد توجه قرار گیرد:

- روش های متنوع ارزیابی دانشجو متناسب با اهداف و پیامدهای دوره در حیطه های دانشی، مهارتی، نگرشی مد نظر قرار گرفته شود.
- در طراحی و برگزاری آزمونهای پایان دوره لازم است کلیه اعضای محترم گروه آموزشی همکاری نمایند و مسؤولیت طراحی سؤالات آزمون به عهده گروه های آموزشی است .
- به منظور اطلاع دانشجویان، در ابتدای هر دوره آموزشی شیوه ارزیابی آن درس به اطلاع دانشجو رسانیده شود
- پس از پایان امتحانات لازم است پاسخنامه در اختیار دانشجو و یا در مورد اطلاع رسانی قرار گیرد.
- ساز و کاری برای رسیدگی به اعتراضات دانشجویان تعریف شده باشد.
- ساز و کاری جهت تعیین دانشجویان با عملکرد ضعیف و دارای افت تحصیلی و ارائه بازخورد به آنان فراهم گردد.

تضمین کیفیت نظام ارزیابی دانشجو:

تضمین کیفیت ارزیابی دانشجو:

تضمین کیفیت ارزیابی دانشجو به معنی انجام فرایندهای مناسب قبل، حین و پس از اجرای آزمون به منظور بهبود کیفیت آن است. هر چند اکثر موارد ذکر شده در بندهای آیین نامه ارزیابی دانشجو در راستای ارتقای کیفیت آزمون ها ذکر شده است، با وجود این برخی از موارد با جزئیات بیشتری بحث می شود:

توانمندسازی اعضای هیات علمی: یکی از مهمترین عوامل در بهبود کیفیت ارزیابی دانشجو آموزش اعضای هیات علمی و توانمندسازی ایشان در طراحی، تصحیح و نمره دهی آزمون ها است. آموزش می تواند به روش های مختلفی مانند برگزاری جلسات توجیهی، توزیع راهنماها و دستورالعمل های مربوط به طراحی و اجرای آزمون، شرکت در جلسات آموزشی مانند کارگاه های طراحی آزمون صورت پذیرد.

مرور توسط همگنان: مرور و بررسی سؤالات طراحی شده توسط همکاران قبل از اجرای آزمون یکی دیگر از روشهای تضمین کیفیت آزمون است. ممکن است در مواردی کمیته های متشکل از اعضای هیات علمی با تجربه و افراد متخصص در زمینه طراحی آزمون در گروه های آموزشی یا دانشکده ها به منظور بررسی کیفیت سؤالات یا آزمون ها تشکیل شود و وظیفه بررسی و مرور سؤالات و آزمون ها را قبل از اجرای آن عهده دار شود. در هر حال چه در بررسی توسط یکی از همکاران یا یک کمیته، چک لیست هایی مورد استفاده قرار می گیرند که به عنوان نمونه می توان به چک لیست میلمن که به منظور ارزیابی سؤالات چند گزینه ای تدوین شده است اشاره کرد. انواع مختلفی از چک لیست ها و ابزارها به منظور بررسی آزمون های مختلف در دسترس هستند که جهت آشنایی بیشتر می توان به منابع مرتبط رجوع کرد.

تحلیل سؤال های آزمون: هدف از تحلیل سؤال های آزمون بررسی تک تک سؤال ها و تعیین میزان دقت و نارسایی های آن پس از برگزاری آزمون است. در تحلیل سؤال های یک آزمون، نقاط قوت و ضعف یک آزمون و کیفیت همه سؤال های آن با تعیین ضریب دشواری و ضریب تمییز سؤالات مشخص می شود.

تعیین سودمندی روش های ارزیابی دانشجو: علاوه بر تحلیل هر یک از سؤالات و آیتم ها لازم است سودمندی هر روش یا ابزار ارزیابی دانشجو و همچنین سیستم ارزیابی دانشجو در کل مشخص شود. معیارهای سودمندی روش های ارزیابی دانشجو عبارتند از: روایی، پایایی، تأثیر آموزشی، میزان پذیرش و قابلیت اجرا اشاره کرد. سنجش برخی از این معیارها از طریق روش های آماری و برخی دیگر از طریق روش های کیفی امکان پذیر است.

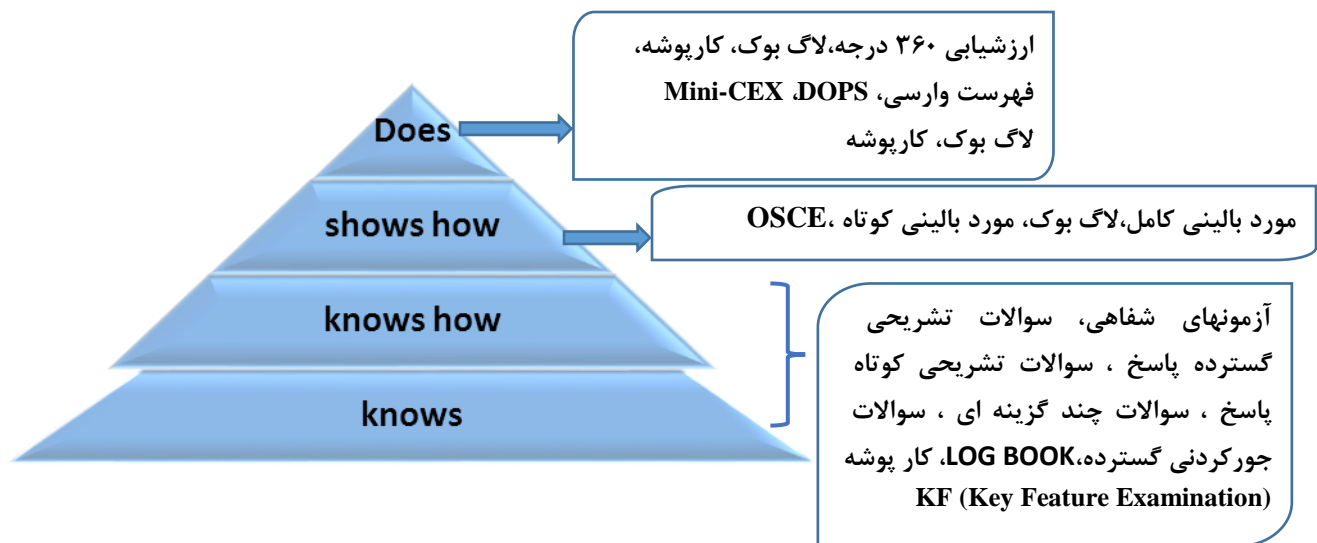
در راستای کیفیت سیستم ارزشیابی توجه به موارد ذیل ضروری می باشد

- دانشکده با همکاری کمیته آزمونها و دفتر توسعه آموزش پزشکی، به منظور ارتقای کیفیت آزمون ها ساز و کاری را برای توانمندسازی اعضای هیأت علمی در زمینه طراحی سؤالات و طراحی و اجرای آزمون ها مشخص کنند.
- دانشکده با همکاری کمیته آزمونها و دفتر توسعه آموزش پزشکی ، ساز و کاری را برای ارتقای کیفیت آزمون ها قبل و بعد از برگزاری آزمون داشته باشند. از طریق ارزیابی سؤالات از طریق همگنان و استفاده از چک لیستهای معتبر از نظر رعایت اصول طراحی سؤالات انجام شود.
- پس از برگزاری آزمون تحلیل آماری آزمون های دانشکده توسط کمیته ارزشیابی انجام شود .
- بهتر است واحد امتحانات دانشکده ها بر اساس نتیجه تحلیل سؤالات آزمون ها، اقدام به انتخاب سؤالات با کیفیت و تشکیل بانک سؤال نمایند.
- کمیته ارزشیابی نتایج ارزشیابی آزمون ها را به طور مناسب و مستمر در اختیار گروه های آموزشی و مسؤولان دوره های ذی ربط قرار دهد تا از نتایج آن به منظور ارتقای آزمون ها در دوره های بعدی استفاده نمایند.
- کمیته ارزشیابی دفتر توسعه آموزش پزشکی، گزارش سالانه در ارتباط با اجرای نظام ارزیابی دانشجو را به واحد ارزشیابی مرکز مطالعات و توسعه آموزش دانشگاه ارسال نمایند.

طراحی سیستم ارزیابی دانشجو شامل :

طراحی آزمونها بر اساس اهداف و پیامدهای دوره و با هدف پوشش اهداف در حیطه های دانش، نگرش و مهارت انجام میپذیرد. به منظور پوشش اهداف در حیطه های مذکور از ابزارهای مختلف متناسب با سطوح مختلف هرم میلر استفاده میشود. ضروری است که کارگروههای آزمون تا حد امکان روشهای مختلف ارزیابی بر اساس هرم میلر را در سیستم ارزیابی خود مورد توجه قرار دهند.

یکی از چارچوب هایی که در انتخاب روشهای ارزیابی دانشجوی کمک کننده است، هرم توانمندی های میلر است که در سال ۱۹۹۰ توسط جرج میلی به منظور ارزیابی توانمندی ها در محیط بالینی ارائه شد ولی قابل استفاده در برنامه های آموزشی مختلف در علوم پزشکی است. هرم میلر از چهار سطح تشکیل شده است که پایین ترین سطح آن به ترتیب (knows) به سنجش دانش، سطح دوم (knows how) به ارزیابی صلاحیت و دو سطح بعدی (shows how & Does) به ارزیابی عملکرد و اقدام می پردازد.

ساختار سیستم ارزیابی دانشجوی شامل:

کمیته آزمون: متشکل از معاون آموزشی دانشکده، مدیران گروه های آموزشی یا نمایندگان ایشان و اعضای هیأت علمی آشنا به اصول سنجش و ارزیابی دانشجوی، مسئول توسعه دانشکده (EDO) و کارشناس امتحانات دانشکده می باشد. کمیته آزمون وظیفه نظارت بر ارزیابی دانشجوی از جمله تدوین و تصویب آیین نامه و شیوه نامه های مرتبط به ارزیابی دانشجوی، طراحی سیستم ارزیابی دانشجوی، نظارت بر اجرای آن و تضمین کیفیت آزمون ها در دانشکده را به عهده دارد.

کارگروه آزمون موظف است گزارش طراحی و اجرای سیستم های ارزیابی پیشرفته دانشجو را نیز به معاونت آموزشی ارائه دهد .

- آزمونهای پایانی بصورت کتبی برای دروس تئوری انجام می پذیرد و برای دروس عملی سنجش مهارت بر بالین بیمار و یا پری کلینیک بر روی مدل انجام می گیرد.

- اعضای هیأت علمی طراح سوال آزمون ملزم به حضور در جلسه آزمون مربوطه می باشند

- نام استاد طراح هر سوال و رفرنس مربوط به آن سوال در برگه سوالات آزمون ذکر شو

- مسوول مستقیم برگزاری صحیح آزمونها مدیران گروه های آموزشی هستند

- کلید آزمون تستی شامل رفرنس سوال و پاسخنامه، بلافاصله بعد از آزمون توسط گروههای آموزشی به دانشجویان اعلام میشود و یا در مورد گروه برای رویت دانشجویان نصب میگردد.

حداکثر زمان ثبت موقت نمرات دروس نظری در سامانه مربوطه ۵ روز کاری پس از آزمون مربوطه می باشد. گروه های آموزشی موظف هستند حداکثر ظرف ۲ روز پس از ثبت موقت نمرات به اعتراضات دانشجویان رسیدگی نمایند.

همچنین گروه های آموزشی موظف به برگزاری کلیه آزمون های نظری، عملی، OSCE، observation Direct، CEX،

Mini، DOPS و ... می باشند. معاونت آموزشی و مسوول واحد ارزیابی دانشجو مسوولیت همکاری و نظارت بر برگزاری آزمون

های نظری و آنالیز کیفی سوالات تستی را دارند

تعاریف رایج در حوزه ارزیابی دانشجو:

ارزیابی دانشجو بر اساس ملاک مورد استفاده به دو دسته ارزیابی وابسته به ملاک و وابسته به هنجار تقسیم می شود:

ارزیابی وابسته به ملاک: در این نوع از ارزیابی، ملاک قضاوت در مورد عملکرد فراگیران از قبل مشخص شده است که همان

اهداف آموزشی دوره هستند. نمونه بارز ارزیابی وابسته به ملاک، آزمون های پیشرفت تحصیلی است و عملکرد فراگیران در

دستیابی به اهداف آموزشی مورد بررسی قرار می گیرد.

ارزیابی وابسته به هنجار: در این نوع از ارزیابی، ملاک قضاوت نسبی است و عملکرد فراگیران با یکدیگر مقایسه می شود .

ارزیابی دانشجو بر اساس زمان و هدف مورد استفاده به دو دسته ارزیابی تکوینی و پایانی تقسیم می شود:

ارزیابی تکوینی: این نوع از ارزیابی معمولاً در طول دوره آموزشی انجام می شود و هدف از آن آگاهی یافتن از میزان یادگیری فراگیران و تعیین نقاط قوت و ضعف عملکرد آنان و کمک به رفع و اصلاح آن است. همچنین استادان با استفاده از نتایج این روش می توانند در جهت ارتقای آموزش گام بردارند.

ارزیابی پایانی: این نوع از ارزیابی معمولاً ولی نه الزاماً در پایان دوره آموزشی انجام می شود و هدف از آن قضاوت در مورد عملکرد فراگیران و اعطای نمره یا مدرک به آنان و همچنین قضاوت در مورد عملکرد استاد و کیفیت دوره آموزشی است.

علاوه بر انواع تقسیم بندی ارزیابی دانشجو، یکی از اصطلاحات رایج در ارزیابی دانشجو تعیین حد نصاب قبولی است.

حد نصاب قبولی: در آزمون های با هدف پایانی لازم است در مورد ردی یا قبولی دانشجویان تصمیم گیری شود. در تمام آزمون هایی که با تعیین رد یا قبولی دانشجویان سر و کار دارند حداقل نمره قبولی یا حد نصاب قبولی یا تعیین استاندارد مشخص می شود. تعیین حد نصاب قبولی یک فرایند نظام مند تصمیم گیری و قضاوت است که در طی آن تعیین می شود دانشجویان چه نمره های را باید کسب کنند تا قبول محسوب شوند. در واقع، حد نصاب قبولی نقطه برشی است که دانشجویان توانمند را از غیر توانمند تمییز می دهد. این فرایند قضاوتی توسط افراد متخصص و حرفه ای انجام می شود و محتوای آزمون، هدف آن، توانایی دانشجویان، شرایط آموزشی و اجتماعی بر آن تأثیرگذار است.

ارزیابی مقاطع مختلف تحصیلی

دوره دستیاری و تحصیلات تکمیلی

ارزیابی در طول ترم:

دروس تئوری: برای ارزیابی های در طول ترم، از پروژه ها و تکالیف متناسب با اهداف آموزشی و آزمونهای کتبی و شفاهی در هر جلسه کلاس استفاده می شود. هر یک از این قسمت ها می تواند بخشی از نمره نهایی دانشجوی را تشکیل دهد. ارائه بازخورد به دانشجویان با استفاده از روشهای مختلف از جمله خودارزیابی، الگ بوک و خواهد بود

ضروری است در ابتدای ترم اساتید مشخص کنند که چند درصد از نمره نهایی درس به فعالیتهای کلاسی اختصاص داده خواهد شد.

دروس عملی و بالینی: در رشته های مختلف متناسب با اهداف آموزشی از روشهای مختلف ارزیابی عملکرد بر پرسش، self-assessment, DOPS, Mini CEX, Direct observation, logbook مانند بالین بیمار و استفاده خواهد شد.

ارزیابی پایان ترم:

دروس تئوری: بر اساس نظر اساتید و با توجه به اهداف آموزشی دوره و رشته مورد نظر از امتحانات کتبی بصورت MCQ و تشریحی استفاده می گردد.

در برخی دروس رایج پروژه، مقاله و ... ممکن است بعنوان ارزیابی پایانی در نظر گرفته شود

دروس عملی: با توجه به رشته های مختلف تخصصی از ابزارهای مختلف ارزیابی عملکرد با همکاری کارگروه آزمون و سرپرست تخصصی مربوطه استفاده خواهد شد .

نمره ارزیابی نهایی معمولاً از مجموع فعالیتهای طول ترم و ارایه Case های اختصاصی و ارزیابی الگ بوک، Mini CEX ، DOPS، چک لیست، آزمون شفاهی (پرسش و پاسخ) بر بالین بیمار و تشکیل می گردد.

آزمون ارتقاء سالیانه : در پایان هر سال تحصیلی آزمون کتبی مشتمل بر سؤالات MCQ که توسط اساتید طراحی و بصورت متمرکز در تاریخی که وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی اعلام می کند در دانشکده برگزار می شود.

مقطع تخصصی بالینی (فلوشیپ)

امتحان ورودی بصورت درون دانشگاهی و توسط گروه مربوطه در قالب آزمون کتبی و در صورت لزوم مصاحبه شفاهی برگزار می شود. تاریخ، مکان و منابع آزمون و شرایط ثبت نام توسط معاونت آموزش تخصصی و تحصیلات تکمیلی، هر سال در سایت دانشکده اعلام می گردد.

در دروس تئوری و عملی در هر دوره، ارزیابی دانشجوی بر اساس اهداف آموزشی با استفاده از book log و سایر ابزارهای متناسب صورت می گیرد .

مقطع دکترای تخصصی (PHD)

الف- ارزیابی در مرحله آموزشی : ارزیابی با استفاده از ابزارهای مختلف مانند آزمونهای کتبی، ارایه تحقیق و پروژه، سمینارها و book log بصورت می گیرد.

ب- آزمون جامع : بر اساس آیین نامه دوره دکترای تخصصی (PhD) وزارتخانه برگزار می گردد.

آزمون جامع شامل آزمون کتبی بصورت تشریحی و آزمون شفاهی می باشد که توسط گروههای مربوطه طراحی و اجرا می شود.

ارزیابی دانشجوی در دوره پزشکی عمومی:

ارزیابی دانشجوی در دوره پزشکی عمومی در چهار سطح شامل فازهای علوم پایه، مبانی طب بالینی، کارآموزی و کارورزی و در هر یک از دروس انجام میشود. ضروری است ارزیابی دانشجوی منطبق با اهداف و پیامدهای دوره آموزشی باشد. همچنین لازم است از روشهای متنوع ارزیابی دانشجوی متناسب با اهداف و پیامدهای دوره در حیطه -های دانشی، مهارتی و نگرشی استفاده گردد.